

FEM FRÅGOR

MED CARL SVERNLOV

I Bolagsrättsligt Forums artikelserie "Fem Frågor" intervjuas våra föreläsare i kortformat i olika teman på bolagsrättens område. Idag besvarar advokat och adjungerad professor Carl Svernlöv fem frågor om aktieägaravtal. Frågorna (och svaren) kommer att utvecklas närmare under Bolagsrättsdagarna 2024 den 5-6 september.

1. Vilken verkan har ett aktieägaravtal mot bolaget?

Aktieägaravtal har ingen verkan mot ett aktiebolag (se t.ex. NJA 2011 s. 429). Väljer en aktieägare att avvika från avtalet kan ett bolagsstämmebeslut således inte klandras på denna grund. Part som avviker från aktieägaravtalet begår dock avtalsbrott som kan utlösa en skyldighet att betala skadestånd i den mån skadan kan kvantifieras.

2. Vad kan man reglera i ett aktieägaravtal?

Ett aktieägaravtal kan reglera frågor som rör fördelning av roller och ansvarsområden, värdering av aktier, samt förköps- och hembudsklausuler och tvistelösning. Aktieägaravtalet ger aktieägarna möjlighet att med bindande verkan mellan parterna styra verksamhetens utformning och utveckling.

3. Bör bolaget vara part i aktieägaravtalet?

Ibland ser man aktieägaravtal där aktiebolaget är part. Det kan vid första påseende tyckas att det vore en elegant lösning att låta bolaget tillträda avtalet, eftersom besvärliga frågor om avtalets påverkan på bolaget då kan lösas med det enkla konstaterandet att bolaget är part och parterna är bundna av avtalet. Frågan är emellertid mer komplicerad än så. I och för sig är ett aktiebolag i princip oförhindrat att ingå som part i ett avtal med sina egna aktieägare, dock gäller i sådana fall att vanliga regler i aktiebolagsrätten om aktiebolagets rättskapacitet blir avgörande för vad som kan regleras i avtalet. Bolagets avtalsfrihet är kringskuren av tvingande lagregler och bolagsordningsförpliktelser som skyddar andra intressen än aktieägarnas. Problemet med att bolaget inte är bundet av avtalet när det inte har partsställning har alltså ersatts av problemet att avgöra vilka delar av aktieägaravtalet som blir bolagsrättsligt verksamma. Detta kommer att diskuteras närmare under Bolagsrättsdagarna.

4. Kan en styrelseledamot som utses av en part i ett aktieägaravtal alltid följa den partens instruktioner?

Bolagsorganen ska i princip agera med bolagets bästa för ögonen. Det ligger i sakens natur att det också måste gälla dem som har att fatta besluten i bolagsorganen – styrelseledamöterna och verkställande direktören. Organledamöterna har emellertid inte bara en rätt utan också en plikt att fatta beslut enligt sitt fria skön. Denna plikt, som ytterst grundar sig på en sysslomans vårdplikt, är sanktionerad i 29 kap. 1 § ABL. En organledamot som inte agerar för bolagets bästa kan alltså i teorin bli associationsrättsligt skadeståndsskyldig. I den mån instruktioner från en aktieägare strider mot bolagets (dvs. ytterst sett samtliga aktieägares gemensamma) intresse får styrelseledamoten alltså inte följa dem.

5. Vad är tag-along och drag-along (kortfattat)?

En tag along-klausul ger, vid en aktieägars försäljning av hela eller delar av dennes innehav, övriga aktieägare en rätt att kräva som ett villkor för försäljningen att även deras aktier omfattas av försäljningen, på samma villkor.

Drag along är en bestämmelse som ger en viss aktieägare eller en viss andel av dessa (vanligen en viss majoritet) rätt att vid en försäljning till tredje man begära att också övriga aktieägars aktier (vanligen en minoritet) ska omfattas av överlåtelsen. Syftet är att vissa aktieägare eller en viss majoritet ska kunna framtvinga en försäljning av hela bolaget under vissa omständigheter.